

2015-09-03

TJÄNSTESKRIVELSE
KUN 2015/44-860

Kulturnämnden

Risk- och konsekvensanalys Hamn

Förslag till beslut

1. Kulturnämnden noterar risk- och konsekvensanalys om museet Hamn
2. Kulturnämnden beslutar att uppdra åt direktören för arbete och fritid att återkomma till kulturnämnden med ett förslag på inriktningsbeslut om museet Hamn.

Sammanfattning

Museet Hamn började som ett projekt och har nyligen firat sin första födelsedag som kommunalt museum i privat regi. En risk- och konsekvensanalys har gjorts och kommer att användas för vidare utveckling av verksamheten. Museet Hamn marknadsförs i dagsläget främst som ett traditionellt museum med inslag av samtidsinriktning. Här finns anledning för kommunen som beställare att styra verksamheten mer mot det samtida kulturarvet, bredare delaktighet och interaktion med besökare, grupper, skolor och det omgivande lokalsamhället. Lokalerna för museet Hamn hyrs på lång sikt och därför är det av stor vikt att driftsaktören tillsammans med kommunen som beställare tar fram en långsiktig vision för museet. Genom mer gränsöverskridande kopplingar mot andra kulturuttryck och kulturverksamheter möjliggörs en utveckling av Fisksättras kulturliv och vidare samhällets attraktivitet som boendemiljö och besöksmål. Driftaktörens engagemang i lokalsamhället och påbörjade utvecklingsprojekt är viktiga framgångsfaktorer för museet. Vidare behöver strukturer och ramar för uppföljning, utvärdering och styrning av verksamheten vid museet Hamn utvecklas.

Ärendet

Bakgrund

Den 1 juni 2014 invigdes museet Hamn. Kommunens revisorer genomförde under 2013 en granskning av projektet. Som en uppföljning av granskningen kallade revisorerna till en hearing i december 2014 för att få information om hur verksamheten på Hamn fortlöper och vilka planer och prognoser som finns för verksamheten på lång sikt. I samband med denna uppföljning utlovades även att en risk- och sårbarhetsanalys för Hamn skulle tas fram till tertial två.

Museiverksamhet bedrivs vanligtvis i offentlig regi, men under senare år har det vuxit fram andra sätt att bedriva museiverksamhet. En av utmaningarna för museet Hamn i Fisksätra har varit att skapa former för sund ekonomi i en innovativ organisationsform samtidigt som verksamheten har hög kulturell kvalitet och är nyskapande inom museisektorn.

Ett kommunalt museum i privat regi

Att driva ett kommunalt museum genom upphandlad privat aktör är ett innovativt sätt att driva ett kommunalt museum. Privat drift skapar ofta incitament för snabba beslut och hög ambitionsnivå gällande utvecklingstakten. Innovation och nyskapande inom offentlig kulturverksamhet karaktäriseras av en jämförelsevis långsammare process och ett lägre tempo. Dessa olikheter kan både vara en tillgång och en källa till frustration och konflikter runt drift- och utvecklingsarbetet. Fokus för arbetet från både kommun och driftsaktör har under 2014 varit att få igång verksamheten och att dra besökare till platsen. Detta har krävt olika temporära lösningar, för att exempelvis kunna servera mat och dryck till besökarna, då restaurangetableringen dröjt. Under 2015 har en del arbete lagts på att vidareutveckla rutiner för uppföljning och styrning av verksamheten/uppdraget.

De lokalmässiga förutsättningarna för driften av museet har på många sätt varit otydligt formulerade. Ansvarsförhållanden internt inom kommunen och mellan kommunen å ena sidan och driftsaktören som innehavare av nyttjanderätten till lokalen å andra sidan, är otydliga.

Nulägesrapport och planering inför 2016 rapporterad av driftsaktören

En fullständig uppföljningsrapport av nuläget i förhållande till avtalet finns i bilaga 2. Nedan följer en kort sammanfattning av nuläge och närmaste planering inför 2016 enligt driftsaktörens rapportering. Verksamheten når ut brett till olika grupper av enskilda besökare och olika grupper. När det gäller skolverksamheter riktar man sig främst till skolor med klasser från årskurs tre och uppåt. I dialog med utvalda pedagoger avser driftsaktören att under 2016 identifiera länkar mellan läroplanen och besök vid museet Hamn samt att pröva olika nya kompletterande pedagogiska modeller. Det pågår samarbete med många olika samverkansaktörer i enlighet med driftsavtalet. Under 2016 avser driftsaktören att fördjupa sitt samarbete med bland annat Södertörns Högskola och målgruppen seniorer genom nya utskick till alla hembygdsföreningar och Företagarna (nya konferenspaket).

Under perioden juni 2014 - juni 2015 har museet Hamn haft 4 370 besökare, varav 525 barn och besökts av i runda tal 150 grupper som deltagit i konferenser och/eller fått guidning i museet. Totalt har museet haft 7 022 besökare under perioden. Under juli och augusti 2015 har museet Hamn haft 1 302 betalande besökare, 6 konferenser och 17 guidningar av grupper. 20 guidningar, grupper, konferenser eller skolor är inbokade under september 2015. Sammanfattningsvis ökar besöksantalen och redan iscensatt samverkan med skolor ger goda möjligheter att utveckla verksamheten vid museet i samverkan med både skolor och civilsamhälle.

Risk- och konsekvensanalys

Risker identifierade genom en SWOT analys (SWOT är en akronym byggd på de engelska orden "Strengths", "Weaknesses", "Opportunities" och "Threats" och är ett vanligt företagsekonomiskt planeringshjälpmedel där man försöker finna styrkor, svagheter, möjligheter och hot vid en strategisk översyn) utgör ramen för risk och konsekvensanalysen och genererar ett antal åtgärder och slutsatser. För en fullständig bild av analysen se bilaga 1 Risk och konsekvensanalys Hamn.

Kulturarvet- det historiska kontra det samtida

Att det samtida kulturarvet är lägre profilerat än det historiska kulturarvet vid museet Hamn utgör i dagsläget en svaghet då traditionell museiverksamhet är mer kostsam och trögrörlig än processororienterad museiverksamhet i samverkan med lokalsamhället och samtida kulturarv. Det är en möjlighet att förstärka verksamheten inom ramen för utveckling av det samtida kulturarvet.

Åtgärd- Verka för att utvecklingen mot en bredare samverkan med andra museer, lokalsamhällets föreningar/företag och med aktörer med kompetens inom arbete med utveckling av det samtida kulturarvet bibehålls och vidareutvecklas.

Målgrupper- skolor, barn, ungdomar kontra alla andra

Verksamheten vid museet Hamn har haft ett något mindre antal besökare från skolor, barn och unga än från grupper av vuxna från exempelvis hembygdsföreningar. Kommunen har barn och unga som prioriterad målgrupp för sina kulturverksamheter och driftsaktören har planer för att fördjupa sitt arbete med barn och unga under det kommande åren.

Åtgärd- Stödja driftsaktören att fortsätta styra verksamheten mot mer samverkan med kommunens och angränsande kommuners skolor och mot ett bredare erbjudande av pedagogisk verksamhet riktad mot barn och unga som höjer verksamhetens relevans sett ur ett kulturpolitiskt och kommunalt perspektiv.

Kulturarv utan gränsöverskridande kulturkopplingar

Det utgör en svaghet att ett mer blandat kulturerbjudande med fler gränsöverskridande kopplingar inom kulturområdet vid museet Hamn i Fisksätra saknas i nuläget. Driftsaktören visar redan idag stort intresse för att utveckla verksamheten att omfatta fler kulturuttryck.

Åtgärd- Initiera bredare samverkan med andra kulturområden och kulturaktörer för att skapa gränsöverskridande synergier mellan olika kulturområden. Utveckla ytterligare kulturverksamhet i de delar av den lokalyta som kulturnämnden i nuläget hyr som står tom i nuläget eller hyr ut till annan kulturaktör.

Museet Hamn som katalysator för besöksnäring och Fisksättras attraktivitet snarare än näringsverksamheter till gagn för utveckling av kulturlivet

Genom att kulturnämnden övertagit uppdraget att driva museet Hamn från kommunstyrelsen kan övriga kommunala aktörer släppa frågorna och den grundtanke som fanns om museet Hamn som en samlande punkt för flera olika politiska områden.

Åtgärd- Skapa en brett förankrad och på alla områden kompetent styrgrupp för de breda utvecklingstankarna om verksamheten. Omvärldsanalys och visionsarbete bör lyftas till

styrgruppen för att säkerställa en bred förankring och god styrning av verksamheten med sikte på 2027 eller ännu längre fram.

Synergi och dynamik mellan aktörer, med eller utan specifika och komplementära stöd

Det är möjligt att kommunens olika nämnder fattar beslut som förutsätter att kopplingen mellan museet och det omgivande samhället (föreningar, företag och andra aktörer) kan tas för given eller inte behöver specifikt stöd. Att arbetet med verksamheten vid Hamn involverar många olika kommunala aktörer och rollfördelningen mellan dem inte alltid är helt tydlig utgör en svaghet.

Åtgärd- För vidareutveckling av museet krävs fortsatt engagemang med brett förankrad politisk vilja och gemensamt avsatta resurser från olika aktörer (kommunala såväl som privata eller föreningsbaserade). Stöd till andra kulturaktörer som verkar i Fisksätra lokalsamhälle är viktigt då det både kan skapa synergier och dynamik i utvecklingen av museiverksamheten och för hela lokalsamhället. Stöd driftsaktören att vidareutveckla arbetet med kontakter i det omgivande lokalsamhället.

Slutsatser

Museet Hamn har blivit omskrivet och välkänt under sitt först verksamhetsår som varit mycket innehållsrikt och ackompanjerats av nya samarbeten med aktörer inom så skilda områden som museivärlden, forskning, besöksnäring och den civila sektorn. Trots att uppstarten av museet gått mycket bra är det viktigt att museets driftsaktör såväl som kommunen som beställare fortsätter att behålla fokus på framtiden och vad som väntar runt hörnet, utveckla sina styrkeområden vidare och ta till sig av olika andra museers erfarenheter och kunskaper om framgångsfaktorer. Det kan handla om att fortsätta initierad samverkan med skolor i och utanför kommunen avseende kopplingar mellan läroplanen och museets verksamhet och att fortsätta på inslagen väg med bred samverkan med förskolor, skolor, med privata aktörer och med det omgivande civilsamhället. Det är centralt att fortsätta arbetet med att fördjupa besökarnas känsla av och möjligheter till delaktighet i utvecklingen av museet. En utveckling mot möjligheter att besöka museet digitalt och överhuvudtaget arbeta vidare med innovationshöjden i verksamheten är också viktigt att ta upp i det kommande visionsarbetet. Former för stödjande företag, eller ”vänföreningar” kan utvecklas och få möjlighet att delta i utvecklingen av verksamheten. Utveckling av verksamheten i riktning mot att bli en kreativ mötesplats, ett attraktivt besöksmål med eller utan traditionellt ”besök” på museet. Som exempel nämns ofta museicaféer som populära mötesplatser för människor som är ”daglediga” av en eller annan anledning, arbetar i egen regi eller har möjlighet att arbeta ”på distans”. Det närmaste året bör dock framförallt riktas in på att utveckla kärnverksamheten, genomföra ett visionsarbete i samverkan mellan kommun och driftsaktör samt skapa goda rutiner för uppföljning, utvärdering och utveckling vid museet Hamn. Men också mot att i brett samspel med hela Fisksätra och hela kommunen och andra aktörer ta sikte på visionen om verksamheten vid Hamn 2040 när Nacka byggt stad! Ett inriktningsbeslut på verksamheten vid museet Hamn ska syfta till att ge en indikation på hur verksamheten ska viktas mellan inriktningen mot utveckling av en mer traditionell historisk kulturarvsinstitution och mot en mer processinriktad plattform för

samverkan med lokalsamhället och det samtida kulturarvet. På vilket sätt utveckling av ett bredare kulturliv i Fisksätra och med kopplingar till museet Hamn kan utvecklas bör också ett inriktningsbeslut ge möjliga alternativa svar på.

Utifrån detta bör därför kulturnämnden besluta att uppdra åt direktören för arbete och fritid att återkomma till kulturnämnden med ett förslag på inriktningsbeslut om museet Hamn.

Ekonomiska konsekvenser

I nuläget innebär risk- och konsekvensanalysen inga ytterligare ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Risk- och konsekvensanalysen lyfter fram vikten av att verksamheten vid museet Hamn på ett tydligare sätt involverar barn och unga i skolåldern samt att former för mer delaktighet utformas.

Bilagor

1. PM Risk- och konsekvensanalys Hamn
2. Uppföljningsrapport från den privata driftsaktören
3. Följeforskningsrapport från SWECO om projektet Hamn
4. Kallelse Hearing om HAMN och Saltsjö Pir AB
5. Hearing om projektet Hamn och Saltsjö Pir AB

Nadia Izzat
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Ulrika Westin
Utvecklingsledare
Kultur- och fritidsenheten